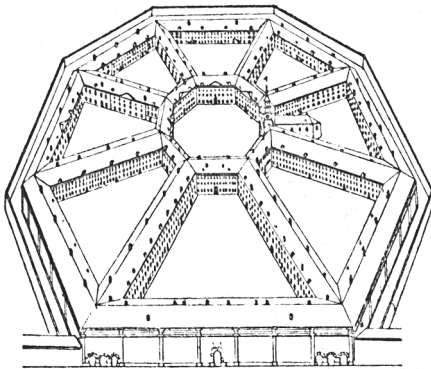

- Karel Haerens: 1. "Oude straatnamen van Gent", 1982.
2. "Gentse merkwaardigheden", 1988.
- Guido Collin & Dirk Smet: "Gentse O.L.V.-Kapelletjes".
Uitgave van de vzw "Gent aan Maria", 1988.
- Jean Paul De Cloet: "De Gentse straten, wegen en verbindingen tussen 1780 en 1840". Uitgave van de Geschiedkundige Heruitgeverij, Gent 2002.
- Robert Gils: "De versterkingen van de Wellingtonbarrière in Oost-Vlaanderen. Over de versterkingen in Gent, Dendermonde en Oudernaarde". Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen. Drukkerij New Goff, Mariakerke, 2005.
- Margery Frisbie en de Alexianen: "Het verhaal van de Broeders Alexianen". Editions Sadifa Media, Kehl, West-Duitsland 1984.

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE

Op 12 november 1899 stelde Louis Stroobant in de rubriek "Burgerlijke gebouwen - Coupure, nr. 229 - XVIIIe eeuw" in het Frans een fiche op over **DE GEVANGENIS**

Deze penitentiare instelling geniet van een universele faam omdat zij erkend wordt als de wieg van de penitentiare wetenschap.

Ze wordt gevormd door een groot octogonaal gebouw met een oppervlakte van 4,349 hectaren, met acht trapezoidale binnenplaatsen waarvan de kleine basis de acht zijden vormen van een centrale octogonale koer.

Deze gevangenis die op verschillende tijdstippen meer dan 1200 gedetineerden bevatte werd opgericht bij patentbrieven van Maria-Theresia van 27 januari 1772.

Zij is het werk van de burggraaf Vilain XIV, hoogbaljuw van Gent, die in februari 1771 door de Straten van Vlaanderen belast werd met de voorstelling

van een voorontwerp voor de beteugeling van de landloperij.

De plannen zijn van de architect Malfaison met de medewerking van Vilain XIV en de jezuïtenpater Kukman.

De eerste drie kwartieren werden gebouwd van 1771 tot 1773. De opening vond plaats in mei 1775.

Het is slechts in 1824 dat besloten werd de gebouwen af te werken, wat voltrokken werd in 1827.

Twee lapidaire inscripties gevat in de muur van de gevel herinneren aan de oprichting en de afwerking onder het Oostenrijks en/Hollands regime. Zij komen voor in de **Description de la Maison de force à Gand**, door C.A. Le Normant. (1828)

In tegenstelling met wat door de meeste auteurs aangenomen wordt, hebben wij ontdekt dat Vilain XIV niet van top tot teen het strafsysteem gecreëerd heeft dat toegepast werd in de gevangenis. Hij heeft slechts op een bredere basis gereorganiseerd wat bestond in het oud **Rasphuys** of **Tuchthuys**, in 1617 gevestigd in het Geeraard Duivelsteen. Vanaf deze datum waren er de meeste elementen van de moderne penitentiare systemen in voege: gemeenschappelijke arbeid, dracht van een gevangenskleding, vorming van een spaarpotje voor bij de vrijlating van de opgeslotenen, enz.

De benaming **Rasphuys** bleef lang bewaard voor deze gevangenis. Ze komt voort van het soort werk dat de opgeslotenen moesten doen en dat voornamelijk bestond in het raspen van Indisch hout, van Campêche en Brazilië voor de verfindustrie.

Cf. Archives de la ville de Gand: reeks 533 bis; Tuchthuys 69, 74 en 75.; gevangnissen, 117. - **Archives de l'Etat à Gand:** Vieux Bourg n° 933 e.v. - Vilain XIII, **Mémoire sur les moyens de corriger les malfaiteurs**, en de herdruk gedaan in 1841 door de zorgen van Ch. Hipp. Vilain XIII. - C.A. Le Normant, **Description de la Maison de force** (Gent, 1828) - Voisin, **Guide de Gand**. - Ch. Lucas, **Du système pénitentiaire en Europe et aux Etats Unis** (Parijs 1830), vol. II. - L. Stroobant, **Le Rasphuys de Gand et la répression de la mendicité en Flandre du XVIe au XVIIIe siècle**. - Bovenstaand vignet is ontleend aan de **Traité d'architecture** van Mr. L. Cloquet (t. IV, fig. 364); het cliché werd ons vriendelijk uitgeleend door de uitgever, Mr. Ch. Béranger, te Parijs.